

KARAYOLU TAŞIMACILIĞINDA ÇALIŞMA SAATLERİ VE DİNLENME SÜRELERİNE İLİŞKİN 153 SAYILI SÖZLEŞME

ILO Kabul Tarihi: 6 Haziran 1979

Kanun Tarih ve Sayısı: 15.7.2003 / 4933 www.bilgit.com

Uluslararası Çalışma Örgütü Yönetim Kurulu tarafından Cenevre’de toplantıya çağrılan ve 6 Haziran 1979 tarihinde toplanan Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı altmış beşinci oturumunda,

Oturum gündeminin beşinci maddesini oluşturan, karayolu taşımacılığında çalışma ve dinlenme sürelerine ilişkin çeşitli önerilerin kabulüne karar verdikten sonra,

Bu önerilerin uluslararası bir Sözleşme biçimini almasına karar vererek,

Çalışma ve Dinlenme Süreleri (Karayolu Taşımacılığı) Sözleşmesi, 1979 olarak adlandırılacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi bin dokuz yüz yetmiş dokuz yılının Haziran ayının bu yirmi yedinci gününde kabul etmiştir:

Madde 1

Bu Sözleşme, üçüncü taraflar için taşımacılık yapan işletmelerin veya kendi adına yük veya yolcu taşıma işleri yapan işletmelerin, ulusal ya da uluslararası karayolu ile yük veya yolcu taşıma işlerinde profesyonel olarak kullanılan motorlu araçlarında ücretli olarak çalışan sürücülere uygulanır.

Bu Sözleşme aksine bir hüküm içermiyor ise, karayolu taşımacılığını meslek edinmiş motorlu araç sahiplerine ve sürücü olarak çalıştıkları zamanlarda onların ücretsiz çalışan aile bireylerine uygulanır.

Madde 2

Her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşu, aşağıdaki işleri yapan araçlarda çalışan sürücüleri bu Sözleşme hükümlerinin veya bazı hükümlerinin kapsamı dışında tutabilir:

yerel koşullar ve özel teknik çalışma koşulları nedeniyle kent taşımacılığı veya kent taşımacılığının bazı biçimleri,

traktörler veya yerel tarım ve ormancılık faaliyetlerine tahsis edilen diğer araçlar tarafından yapıldığı sürece ve münhasıran bu işletmelerin işleri için kullanılmak kaydıyla, tarım veya ormancılık işletmelerinin taşıma işleri,

hasta ve yaralı taşıma, kurtarma ve tahliye amaçlı taşıma ve itfaiye hizmetlerinin ulaşımı,

polis hizmetleri ve ulusal savunma amaçlı taşıma ve üçüncü taraflar için taşımacılık yapan işletmelerle rekabete girmemek koşuluyla, diğer temel kamu hizmetlerini yerine getirmek amacıyla yapılan taşıma,

taksi ile yapılan taşıma, veya

kullanılan araç türü, araçların yolcu veya yük taşıma kapasitesi, sınırlı güzergahları veya izin verilen azami hız nedeniyle çalışma ve dinlenme sürelerine ilişkin özel düzenleme yapılmasını gerektirmediği öngörülen taşıma işleri.

Her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşu, bu maddenin 1. paragrafı gereğince, bu Sözleşme hükümlerinin veya bu hükümlerin bazılarının uygulanma kapsamı dışında bırakılan sürücülerin çalışma sürelerine ilişkin uygun standartlar belirler.

Madde 3

Bu Sözleşme hükümlerinin kapsadığı herhangi bir konuda karar alınmadan önce, her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşu tarafından temsil yetkisine sahip ilgili işçi ve işveren kuruluşları ile danışmalarda bulunacaktır.

Madde 4

Bu Sözleşmenin uygulanması bakımından “çalışma süreleri” deyimini ücretle çalışan sürücülerin

aracın çalışır durumda olduğu sürede araç kullanarak ve diğer işler yaparak, ve

araçla, yolcuları veya yüküyle ilgili yardımcı işler yaparak geçirdikleri süre anlamına gelir.

Sürücülerin araçta veya işyerinde hazır durumda bekleyip iş yapmaksızın geçen ve fakat diledikleri gibi kullanma serbestliğine sahip olmadıkları süreler, her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşları tarafından, toplu sözleşmeler veya ulusal teamüle uygun diğer yollarla belirlenen ölçüde, çalışma süreleri olarak kabul edilebilir.

Madde 5

Hiçbir sürücünün mola vermeksizin ve devamlı olarak dört saatten fazla araç kullanmasına izin verilmez.

Her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşu, özel ulusal koşulları dikkate alarak, bu maddenin 1. paragrafında sözü geçen süreyi bir saatten fazla olmamak üzere artırabilir.

Bu maddede sözü geçen molanın uzunluğu ve uygun olduğu takdirde, bu molanın ne şekilde bölünebileceği her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşu tarafından belirlenir.

Her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşu, tarifede öngörülen durmalar veya işin niteliği gereği aralıklarla yapıyor olması nedeniyle yeterli molaya sahip sürücüler için bu madde hükümlerinin uygulanamayacağı durumları belirler.

Madde 6

Fazla mesai dahil, azami toplam araç kullanma süresi günde dokuz, haftada 48 saati aşamaz.

Bu maddenin 1. paragrafında sözü geçen toplam araç kullanma süreleri her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşu tarafından, birkaç günün veya haftanın bir ortalaması olarak hesaplanabilir.

Bu maddenin 1. paragrafında sözü geçen toplam araç kullanma süreleri, taşıma işinin çok güç koşullar altında yapıldığı durumda azaltılır. Her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşu bu işleri tanımlar ve ilgili sürücülere uygulanacak toplam araç kullanma sürelerini belirler.

Madde 7

Ücretle çalışan her sürücü, bu Sözleşmenin 4 üncü maddesinin 1 inci paragrafında tanımlandığı biçimde beş saatlik sürekli çalışmadan sonra bir molaya hak kazanır.

Bu maddenin 1 inci paragrafında sözü geçen molanın uzunluğu ve uygun olduğu takdirde, bu molanın ne şekilde bölünebileceği her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşu tarafından belirlenir.

Madde 8

Sürücülerin günlük dinlenme süresi, işgününün başlamasından itibaren 24 saatlik bir süre içinde aralıksız asgari on saattir.

Günlük dinlenme süresi, hiçbir şekilde sekiz saatten az olmamak ve bir haftada iki defadan fazla sekiz saate indirilmemek kaydıyla her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşu tarafından belirlenecek sürelerin ortalaması olarak hesaplanabilir.

Her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşu, bu maddenin asgari sürelerle ilişkin 1 ve 2 nci paragraf hükümlerine uyulması koşuluyla, yapılan işin yolcu veya yük taşıma işi olmasına ve dinlenme süresinin evde veya başka bir yerde kullanılmasına göre farklı uzunlukta günlük dinlenme süreleri belirleyebilir.

Her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşu, iki sürücüsü olan araçlar ile bir feribot veya trenden yararlanan araçlar söz konusu olduğunda, günlük dinlenme sürelerinin uzunluğuna ve bu dinlenme sürelerinin kullanılması usulüne ilişkin olarak, bu maddenin 1 ve 2 nci paragraf hükümlerine istisnalar getirebilir.

Aracın ve yükünün güvenliğini sağlayacak gerekli önlemleri almış ise, günlük dinlenme süresini kullanmakta olan sürücüden aracın içinde veya yakınında kalması istenemez.

Madde 9

Her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşu, işin hayati kısmının yürütülmesi için gerekli oranda olmak kaydıyla

kaza, bozulma, önceden tahmin edilemeyen gecikme, hizmetin durması veya trafik akışının kesintiye uğraması durumlarında ,

mücbir sebep bulunduğu, ve

kamu yararına olan hizmetlerin görülmesini sağlamak için acil ve istisnai bir zorunluluk olması durumunda,

bu Sözleşmenin 5, 6, 7 ve 8 inci maddelerinde öngörülen günlük dinlenme sürelerinde azaltma yapmaya, araç kullanma ve devamlı çalışma sürelerini uzatmaya geçici istisnalar olarak izin verebilir.

Karayolu taşımacılığının tabi olduğu ulusal ve yerel koşullar bu Sözleşmenin, 5, 6, 7 ve 8 inci maddelerinin tam olarak uygulanmasına imkân vermediği durumlarda, her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşu, bu maddelerde öngörülen dinlenme sürelerinde azaltma yapmaya, araç kullanma ve devamlı çalışma sürelerini uzatmaya ve bu Sözleşmenin 1 inci maddesinin 2 nci paragrafı kapsamına giren sürücülere 5, 6 veya 8 inci maddelerin uygulanmasına ilişkin olarak istisnalara izin verebilir. Bu durumda ilgili üye ülke, onay belgesine ekleyeceği bir bildirimle, bu ulusal veya yerel koşulları bu paragraf gereğince izin verdiği uzatma, azaltma veya istisnalarla birlikte tarif eder. Bu durumdaki herhangi bir üye ülke, Uluslararası Çalışma Örgütü Anasözleşmesinin 22 nci maddesi gereğince göndereceği raporlarda, bu Sözleşmenin 5, 6, 7 ve 8 inci maddelerinin daha dar veya geniş kapsamlı uygulanmasına yönelik olarak kaydedilen gelişmeleri belirtir ve müteakip bir bildirimle bu bildirimini iptal edebilir.

Madde 10

Her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşu,

bireysel kontrol belgesi düzenler ve bu belgenin verilmesine ilişkin koşulları, içeriğini ve sürücüler tarafından tutulması usulünü belirtir, ve

bu Sözleşmenin 9 uncu maddesi 1 inci paragrafı uyarınca çalışılan sürenin ve bu süreyi gerektiren koşulların bildirim usulünü belirler.

Her işveren,

her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşunca kabul edilen şekle uygun olarak, istihdam ettiği her sürücünün çalışma ve dinlenme sürelerini gösteren bir kayıt tutar, ve

her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşunca belirlenen usule göre, bu kaydı denetim makamlarının incelemesine sunar.

Bu maddenin 1 ve 2 nci paragraflarında söz konusu geleneksel denetim yolları, şayet bazı ulaştırma biçimleri açısından gereklilik arz ediyor ise, her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşunca belirlenen kurallara uygun olarak takograf gibi modern yöntemlerle mümkün olduğunca desteklenir veya ikame edilir.

Madde 11

Her ülkenin yetkili makam ya da kuruluşu

işletmelerde ve karayollarında gerçekleştirilecek yeterli bir teftiş sistemi sağlar ve

bu Sözleşme hükümlerinin ihlaline karşı uygun cezalar öngörür.

Madde 12

Toplu sözleşme veya hakem kararları ya da ulusal teamüle uygun başka usul ile yürürlüğe konulduğu durumlar hariç, bu Sözleşme hükümlerine yasa veya diğer mevzuat düzenlemeleriyle işlerlik kazandırılır.

Madde 13

Bu Sözleşme 1939 tarihli Çalışma ve Dinlenme Süreleri (Karayolu Taşımacılığı) Sözleşmesini revize eder.

Madde 14

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Müdürüne gönderilir ve onun tarafından kaydedilir.

Madde 15

Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri Genel Müdür tarafından kaydedilmiş olan Uluslararası Çalışma Örgütü üyelerini bağlar.

Bu Sözleşme iki üyenin onama belgesi Genel Müdür tarafından kaydedildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girer.

Daha sonra bu Sözleşme, onu onayan her üye için, onama belgesi kaydedildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 16

Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye, onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihinden itibaren on yıllık bir süre sonunda, Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Müdürüne göndereceği ve Genel Müdürün kaydedeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih, kayıt tarihinden ancak bir yıl sonra geçerli olur.

Bu Sözleşmeyi onamış olup da onu bundan önceki fıkrada sözü edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl süresince bu madde gereğince feshetmek seçeneğini kullanmayan her üye yeniden on yıllık, bir süre için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık süre bitiminde, bu maddenin içerdiği koşullar içinde feshedebilir.

Madde 17

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Müdürü, Örgüt üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama ve fesihlerin kaydedildiğini Uluslararası Çalışma Örgütünün bütün üyelerine duyurur.

Genel Müdür, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin kaydedildiğini Örgüt üyelerine duyururken bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 18

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince, kaydetmiş olduğu bütün onama ve fesihlere ilişkin tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesi uyarınca kaydedilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 19

Uluslararası Çalışma Örgütü Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü zaman bu Sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gereği hakkında karar verir.

Madde 20

Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde:

değiştirici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu, yukarıdaki 9 uncu madde dikkate alınmaksızın ve değiştirici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

değiştirici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme üyelerin onamasına açık bulundurulamaz.

Bu Sözleşme, onu onayıp da Değiştirici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için her halde şimdiki şekil ve içeriğiyle geçerli olmaya devam eder.

Madde 21

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde muteberdir.